

AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁS SZABÁLYAINAK A KÖZSZOLGÁLATI MŰSORSZOLGÁLTATÁSRA TÖRTÉNŐ ALKALMAZÁSÁRÓL SZÓLÓ BIZOTTSÁGI KÖZLEMÉNY FELÜLVIZSGÁLATA

1. BEVEZETÉS

2001-ben a Bizottság elfogadta az állami támogatás szabályainak a közszolgálati műsorszolgáltatásra történő alkalmazásáról szóló bizottsági közleményt (a továbbiakban: műsorszolgáltatási közlemény), mely iránymutatást kínál a közszolgálati műsorszolgáltatóknak nyújtott finanszírozás értékelésére, összhangban az EK-Szerződés 86. cikkének (2) bekezdésével és az Amszterdami Jegyzőkönyvvel.

A Bizottság értékelése a következő *alapelvekre* épül: Összhangban az amszterdami jegyzőkönyvvel, a tagállamok nagyfokú szabadságot élveznek a közszolgálati műsorszolgáltatás meghatározása, szervezése és finanszírozása terén. Ebből következően a Bizottság a közszolgálat fogalmának tág meghatározását fogadja el, mely a kiegyensúlyozott és változatos programfeladat részeként sport- és szórakoztató műsorokat is tartalmaz. A finanszírozás megválasztása elvileg lehetővé teszi a közszolgálati műsorszolgáltatók számára az állami finanszírozás és a reklámokból származó bevételek kombinálását. Miközben a tagállamok szabadon meghatározhatják a közszolgálati feladatot – a Bizottság szerepe a nyilvánvaló hibák¹ feltárására irányul –, ügyelniük kell arra, hogy a közszolgálati kötelezettségeket világosan és pontosan határozzák meg. A Bizottság ezen túlmenően megvizsgálja a kereskedelmi tevékenységekre irányuló túlkompensáció és kereszt-támogatás versenyre gyakorolt lehetséges, aránytalan hatásokat és a versenyellenes magatartást.

Általánosan elmondható, hogy a műsorszolgáltatási közlemény több tagállamban is megfelelő eszköznek bizonyult a finanszírozási módok vizsgálatában. A műsorszolgáltatási közlemény 2001. évi elfogadása óta a Bizottság e területen majdnem 20 határozatot fogadott el. A legtöbb esetben a vizsgálatokat panaszok miatt indították.

A Bizottság szolgálatai úgy vélik, hogy javítaná az átláthatóságot és a jogbiztonságot, ha a műsorszolgáltatási közleményt az egyéni vizsgálatok során nyert tapasztalatok, valamint a *Bizottság* 2001. óta alkalmazott *döntéshozatali gyakorlatából* levont további pontosítások szerint aktualizálnák. *Változás* ment végbe a *jogi környezetben* is, mint pl. a közszolgáltatásokkal járó ellentételezések keretrendszabályáról szóló határozat elfogadása², valamint a határok nélküli televíziózásról szóló, felülvizsgált irányelv, az audiovizuális médiaszolgáltatásokra vonatkozó irányelv³ (AVMS-irányelv) elfogadása. A *piac* digitalizálásra és a médiakonvergenciára visszavezethető *változásai* továbbá körültekintő elemzést és a létező szabályok továbbfejlesztését teszik szükségessé.

¹ A műsorszolgáltatási közlemény példaként a reklámokat és az elektronikus vásárlást említi.

² A Bizottság határozata (2005. november 28.) az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vállalkozásoknak közszolgáltatással járó ellentételezés formájában megítélt állami támogatásokra történő alkalmazásáról (HL L 312., 2005.11.29.) és a közszolgáltatással járó ellentételezés formájában nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi keretszabály (HL C 297., 2005.11.29.)

³ Az Európai Parlament és a Tanács 2007/65/EK irányelve (2007. december 11.) a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységekre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 89/552/EGK tanácsi irányelv módosításáról, Az Európai Unió Hivatalos Lapja, 2007. december 18., L 332/27.

A jelenlegi műsorszolgáltatási közlemény és a nemrég elfogadott AVMS-irányelv utal a Tanács és a tagállamok kormányképviselői közszolgálati műsorszolgáltatásról szóló 1999. január 25-i határozatára⁴, melyben megerősítik, hogy „a közszolgálati műsorszolgáltatás missziójának teljesítése érdekében továbbra is ki kell használni a technológiai fejlődés nyújtotta előnyöket. Az európai audiovizuális médiapiacot az különbözteti meg, hogy a piacon egymás mellett működnek a magán és az állami audiovizuális médiaszolgáltatók.”

A Bizottság *általános célja* megfelelő jogi keretrendszer létrehozása, mely szabályozza a közszolgálati műsorszolgáltatás új médiakörnyezetben történő jövőbeni finanszírozását, figyelembe véve egyrészt a közszolgálati műsorszolgáltatás jelentőségét és a közfinanszírozás szükségességét, másrészt pedig a versenyre gyakorolt lehetséges hátrányos hatásokat. Ez az átláthatóság, az arányosság és az elszámolhatóság elvei szerint történik. A szabályoknak egyensúlyt kell teremteniük a világosan és pontosan megfogalmazott, uniós szintű követelmények szükségessége, és a tagállamok arra irányuló szabadsága között, hogy jogi hagyományaiknak megfelelően saját maguk alakítsák a közszolgálati műsorszolgáltatás rendszerét (összhangban az Amszterdami Jegyzőkönyvvel), és hogy maguk dönthessenek a közleményben meghatározott követelmények tényleges végrehajtásának módjáról.

Jelen konzultáció lehetőséget nyújt a tagállamoknak és az érintetteknek, hogy kifejthessék véleményüket az aktuális kérdésekről. A Bizottság körültekintően elemezni fogja a konzultáció eredményeit, ami alapján eldönti, hogy a jelenlegi szabályok milyen mértékben szorulnak módosításra. Adott esetben felülvizsgált műsorszolgáltatási közleményre irányuló javaslatot terjeszt elő, a tervek szerint 2008 második felében, így az akár 2009 nyarára életbe is léphet.

2. A KONZULTÁCIÓHOZ VALÓ HOZZÁJÁRULÁS

A tagállamokat és más érdekelt feleket ezennel felkérjük, hogy válaszolják meg a kérdőívet. A válaszok megküldhetők az EU valamennyi hivatalos nyelvén. Tekintettel arra, hogy az egyes nyelveken beérkezett észrevételek lefordítása késést okozhat, üdvözlőnk, ha a válaszokat a Bizottság valamelyik munkanyelvén (angol, francia vagy német) készült fordítás kísérné. Emellett örömmel fogadjuk a kérdőív keretein túlmutató egyéb észrevételeket is.

A válaszok beküldési határideje 2008. március 10. A válaszokat kérjük a következő címre küldeni: European Commission (Európai Bizottság), DG COMP (Versenypolitikai Főigazgatóság), State Aid Registry (Állami támogatások hivatala), 1049 Brussels (Brüsszel), „HT.963” hivatkozás feltüntetésével; illetve lehetőleg a következő e-mail címre: Stateaidgreffe@ec.europa.eu.

A Versenypolitikai Főigazgatóság honlapján hozzáférhetővé kívánja tenni a kérdőívre adott válaszokat: (http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/reform/reform.cfm). Emiatt kérjük, hogy amennyiben a válaszadók nem kívánják nyilvánosságra hozni kilétüket vagy válaszuk egyes részeit, azt egyértelműen jelezzék és a válasz mellé mellékeljék annak bizalmas adatokat nem tartalmazó változatát. Amennyiben nem jelölik meg a bizalmas részeket, a Versenypolitikai Főigazgatóság abból indul ki, hogy a válasz nem tartalmaz bizalmas részeket, és azt teljes egészében közzéteszi.

⁴ HL C 30., 1999.2.5., 1.o.

KÉRDŐÍV

MEGJEGYZÉS: *A jelenlegi szabályok, a Bizottság döntéshozatali gyakorlata és a Bizottság szolgálatainak előzetes, a felülvizsgálat terjedelmére irányuló véleményének áttekintését az Indokolás rész tartalmazza (csak angol nyelven), mely hasznos információval szolgál az e „kérdőívben” feltett kérdésekhez kapcsolódóan. Az indokolás és a kérdőív ugyanazt a számozást követi, az Indokolás rész minden egyes fejezete a kérdőív vonatkozó részéhez kapcsolódó bevezetőként értelmezendő.*

1. ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK

1.1. 2001 óta a közszolgálati műsorszolgáltatás jogi szabályozása terén számos jelentős előrelépés történt, nevezetesen az audiovizuális médiaszolgáltatásokra vonatkozó irányelv elfogadása, a közszolgáltatással járó ellentételezésről szóló határozat és keretszabály elfogadása, valamint a Bizottság döntéshozatali gyakorlata terén. Ön szerint szükséges-e aktualizálni a műsorszolgáltatási közleményt az előbbi fejlemények fényében? Vagy Ön szerint az említett fejlemények ellenére nincs szükség új közlemény elfogadására?

Mindenképpen hasznosnak tartjuk a közlemény áttekintését, figyelemmel arra, hogy megjelenése óta közel hét év telt el. Ez alatt az idő alatt jelentős változások mentek végbe mind a médiapiacra, mind pedig a közösségi jog állami támogatásra vonatkozó szabályainak alkalmazását érintő gyakorlatban:

- *A médiapiaci változások tekintetében mindenekelőtt arra utalunk, hogy a közszolgáltatás fogalma – ahogy erre az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának (2007) 3. sz. ajánlása is utal – a továbbiakban nyilvánvalóan nem tartható fenn csupán a rádiózás és a televíziózás tekintetében. Szükségesnek látjuk, hogy a jövőben a jogalkotó a közszolgálati műsorszolgáltatás fogalmát a közszolgálati médiaszolgáltatás fogalmával váltsa fel, és a közszolgáltatás kategóriáját az elektronikus médiaszolgáltatások összessége tekintetében használja. Ebben az összefüggésben fontosnak tartjuk, hogy a közlemény figyelemmel legyen a közszolgálati műsorszolgáltatók által végzett újfajta médiaszolgáltatásokra (pl: on-line szolgáltatások) is, és ezek finanszírozásának lehetőségei tekintetében is egyértelmű igazodási pontokat fogalmazzon meg a tagállami gyakorlat számára.*
- *Mindenképpen indokoltnak tartjuk továbbá, hogy az Európai Bíróság C-280/00., „Altmark” ügyben meghozott döntéséből a közszolgálati műsorszolgáltatásra nézve adódó következtetéseket a Bizottság a közlemény szintjén is levonja.*

A Magyar hatóságok azonban azt az általános álláspontot képviselik, amely szerint a közlemény érdemi – a jogszabályi környezet megváltozása miatt szükséges technikai és a szolgáltatási újdonságokra való reflektáláson túlmenő – módosítására nincs szükség. A közszolgáltatás megfogalmazása, a közszolgáltatók feladatai a tagállamok nemzeti, történelmi, társadalmi hagyományaira való tekintettel eltérnek egymástól, a műsorszolgáltatók működésük során a helyi gyakorlatnak megfelelően – az uniós szabályozással összhangban – alkalmazzák a nemzeti szabályozás rájuk vonatkozó részeit. A közleményben rögzítettek megfelelő mélységben szabályozzák a közszolgálati műsorszolgáltatás gazdasági szempontú kritériumrendszerét, azonban a konkrét szabályozási megoldások tagállamonként eltérőek, ezek közös nevezőre hozása

nehézkés, illetőleg a Testület álláspontja szerint – tekintettel a közszolgálati műsorszolgáltatás nemzeti karakterére – aggályosnak tekinthető.

Felhívjuk a figyelmet ugyanakkor arra, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló 2007/65/EK irányelv (AMSz Irányelv) nem érinti a közszolgálati műsorszolgáltatás finanszírozásának kérdéseit, ennél fogva nincs befolyással sem a EK-Szerződés vonatkozó rendelkezéseinek, sem az Amszterdami Jegyzőkönyvbe foglalt értelmező rendelkezés végrehajtásaképpen megszülető nemzeti szabályozásra. Az AMSz irányelv megalkotását ezért önmagában nem tekintjük a Bizottság közleményének felülvizsgálatát indokoló tényezőnek.

- 1.2. Hogyan jellemezné az audiovizuális ágazat különböző szereplőinek jelenlegi versenyhelyzetét? Ahol lehetséges, kérjük, szolgáltatson adatokat az ágazat vezető szereplőiről, a piaci részesedésekről, a piaci részesedés alakulásáról a műsorszolgáltatási/reklám/vagy más kapcsolódó piacokon.

A magyar Kormány 2007 nyarán elkészítette a Nemzeti Audiovizuális Médiastratégia vitaanyagát, amelynek helyzetértékelése a hazai audiovizuális piacot – egyebek mellett – a következőkben jellemzi:

“Televíziós műsorszolgáltatók

A televízió az audiovizuális médiapiac kereskedelmi szempontból egyik legjelentősebb területe. A magyar televíziós műsorszolgáltatás piaca nemzetközi viszonylatban kicsi, kulturális sajátosságok miatt nyelvileg elszigetelt, mivel az idegen nyelvű és feliratozott tartalmak iránt alacsony az érdeklődés. Kiemelt jelentőségű az országos elérésű csatornák jelenléte, amelyek nézettség szempontjából messze túlszárnyalják a körzeti és helyi csatornákat. Ez részben az országos hozzáférésnek, részben közkedvelt tartalmaiknak köszönhető. A hirdetőkért folytatott versenyben is a két országos földfelszíni terjesztésű kereskedelmi csatornáé a vezető szerep.

*Az Rttv. 30. §-a értelmében **közszolgálati műsorszolgáltatók** az MTV tulajdonában lévő m1 és m2 csatorna, valamint a Duna Televízió Zrt. (továbbiakban Duna TV) által működtetett Duna és Autónia csatorna. A két műsorszolgáltató jogállását, finanszírozását és felügyeleti és szervezeti rendjét a Rttv. határozza meg.*

Az Rttv. 30. §-a értelmében közszolgálati műsorszolgáltatók a Magyar Rádió Zrt. és a Magyar Televízió Zrt., amelyek az ország lakosságának túlnyomó többsége számára nyújtanak közszolgálati műsorszolgáltatást, továbbá a Duna TV, ami elsősorban a Magyar Köztársaság határain kívül élő magyarság számára nyújt közszolgálati műsorszolgáltatást.

Közszolgálati műsorok részesedése a MTV teljes műsoridejéből (%)

Műsортípusok	2004	2005	2006
Közszolgálati műsorok aránya	71,10	72,90	78,70
Egyéb műsorok aránya	28,90	21,10	21,30

Forrás: www.mtvzrt.hu

Az MTV Zrt. reprezentatív mintán vizsgálta a hazai csatornák megítélését. A felmérés célja a társadalom fejlődése szempontjából meghatározó, azaz a nem a gazdasági érdekeket és a profitot, hanem a közösségi párbeszédet, a nemzeti önazonosság és a nemzeti kultúra fejlesztésének szempontjait szem előtt tartó közmédia státuszának és megítélésének feltárása.

A felméréshez egy brit kutatás szolgáltatta a mintát: a BBC által alkalmazott, a közösségi érték fogalmát öt értékdimenzióban [demokratikus érték, kulturális érték, művelődési érték, szociális érték és globális érték] megragadó vizsgálat volt az alap. A módszer lényege, hogy a válaszadóknak az egyes értékdimenziókat kiteljesítő állítások alapján meg kellett nevezniük azokat a televízió csatornákat, amelyekre az állítást elsősorban igaznak tartják.

A demokratikus érték dimenzióban azt vizsgálták, mely csatornák tekinthetők a civil társadalom kibontakozása és fejlődése szempontjából meghatározónak, és melyek azok, amelyek megbízható és pártatlan információ- és hírszolgáltatásuk révén leginkább támogatják az osztársadalmi párbeszédet.

A válaszadók az MTV hírműsoraival kapcsolatosan gondolták leginkább úgy, hogy az "megbízható, pártatlan híreket közöl" (az m1-et a válaszadók legmagasabb, 20%-a említette ebben a tekintetben elsőként, és az összes válasz tekintetében 27%-uk gondolta igaznak az m1-re nézve ezt az állítást). A válaszadók szerint az MTV "hírműsoraik igazi segítséget jelentenek ahhoz, hogy a nézők eligazodjanak a politikai viták útvesztőjében" (első említések 18%-a, az összes említés 26%-a).

A kulturális érték dimenzióban azt vizsgálták, hogy a közvélekedés szerint mely csatornák azok, amelyek új tehetségek felfedezésével, a művészek és a közönség közelebb hozásával, a kulturális hagyományok és értékek bemutatása révén képesek a társadalom gazdagítani a kulturális életet, szélesítve és megerősítve a társadalmi kapcsolatokat.

Az m1-re nézve a válaszadók legmagasabb arányban (30%) igaznak találták, hogy "olyan rejtett kulturális értékekre hívja fel a figyelmet, amelyekről egyébként nem is hallottak volna", és hogy "igazi műalkotásokat hoz el a nézők otthonába" (27%).

A művelődési érték tekintetében az a csatorna teljesíthet jól, amely képes minden korosztály számára formális és informális oktatási, tanulási lehetőséget biztosítani, ezáltal segítve a társadalom fejlődését.

Az m1 műsoraikról a megkérdezettek legnagyobb hányada úgy vélekedett, hogy "sokat lehet tanulni a műsoraiból" (30%); "érdekes ismereteket közvetít a tudomány és a technika világából" (27%); "olyan ismereteket közvetít, amelyek segítik az embereket, hogy sikeresebben elboldoguljanak a mindennapi életük során" (21%), és hogy "a műsoraikban látottak követendő példával szolgálnak a nézők számára" (21%).

A szociális érték dimenzióban a tévécsatornáknak a társadalmi kohézió és a tolerancia növelésében, és az egymást jobban megértő attitűd megteremtése érdekében tett erőfeszítéseit értékelték a megkérdezettek.

A válaszadók 44%-a értékelte úgy, hogy az MTV "műsoraikban teret biztosít a vallási közösségek számára", 38%-uk, hogy "gondot fordít a nemzeti, etnikai kisebbségek életének és kultúrájának megismertetésére". Az m1 "fontos szerepet játszik a társadalom sokszínűségének bemutatásában (m1: 32%-os említettség), felkarolja a fogyatékkal élők ügyét (32%), valamint "hozzájárul a különböző közösségek közötti kölcsönös tisztelet megteremtéséhez" (28%).

A globális érték vizsgálata arra irányult, hogy mely adók képesek leginkább az ország nemzetközi szerepének és jelentőségének erősítésére.

"A határon túl élő magyar közösségek számára kapocsként szolgál a magyar nemzethez" állítást érthető módon az ebből a célból megalapított Duna TV-re értelmezték a legmagasabb arányban (48%), de a megkérdezettek 26%-a az m1-re nézve is igaznak találja ezt az állítást, sőt 17%-uk az m1-et említette elsőként ebben a tekintetben is.

(Forrás: www.mtvzrt.hu)

Magyarországon a közszolgálatosság másik pillérét a kereskedelmi műsorszolgáltatókra vonatkozó közszolgálati követelmények biztosítják. Az Rttv. alapján minden országos és körzeti műsorszolgáltató köteles bizonyos közszolgálati kötelezettségeknek megfelelni, így például hírműsorokat készíteni.

*Az országos **kereskedelmi műsorszolgáltatók** játsszák a legfőbb szerepet a magyar televíziós média piacán. Ezek közül a legjelentősebb a két földfelszíni terjesztésű free-to-air csatorna, az RTL Klub és a TV2. Az országos földfelszíni televíziós műsorszolgáltatók tevékenységüket műsorszolgáltatási szerződés alapján végzik, melyeket az ORTT-vel - az Rttv. előírásai alapján lebonyolított pályázati eljárást követően - kötöttek 1997 júliusában, tíz évre. Mindemellert az Rttv. lehetőséget nyújt arra, hogy ezeket a szerződéseket egyszeri alkalommal az ORTT további öt évre, pályázati kiírás nélkül meghosszabbítsa. Élve a lehetőséggel, az ORTT 2006 júliusában mindkét műsorszolgáltató esetében a szerződést öt évvel változatlan tartalom mellett megújította. Az országos kereskedelmi szegmens további jelentős résztvevője az előfizetéses konstrukcióban működő, részben kábelelosztási jogijakból finanszírozott Viasat3, Hír TV és ATV csatorna.*

*A **tematikus csatornák** a kereskedelmi műsorszolgáltatókhoz tartoznak – bár részben műholdas terjesztésűek – és leginkább a vezetékes műsorterjesztőkön keresztül kívánják elérni a közönségüket, és működésüket is döntően a kábelszolgáltatóktól beszedett előfizetői díjbevételekre alapozzák. A hazai médiapiac tematikus szegmensére – összhangban a nemzetközi trendekkel – általánosan jellemző tendencia a csatornaszám növekedése, 2002–2003-tól kezdve a hazai piacon rendre újabb tematikus csatornák indulnak.*

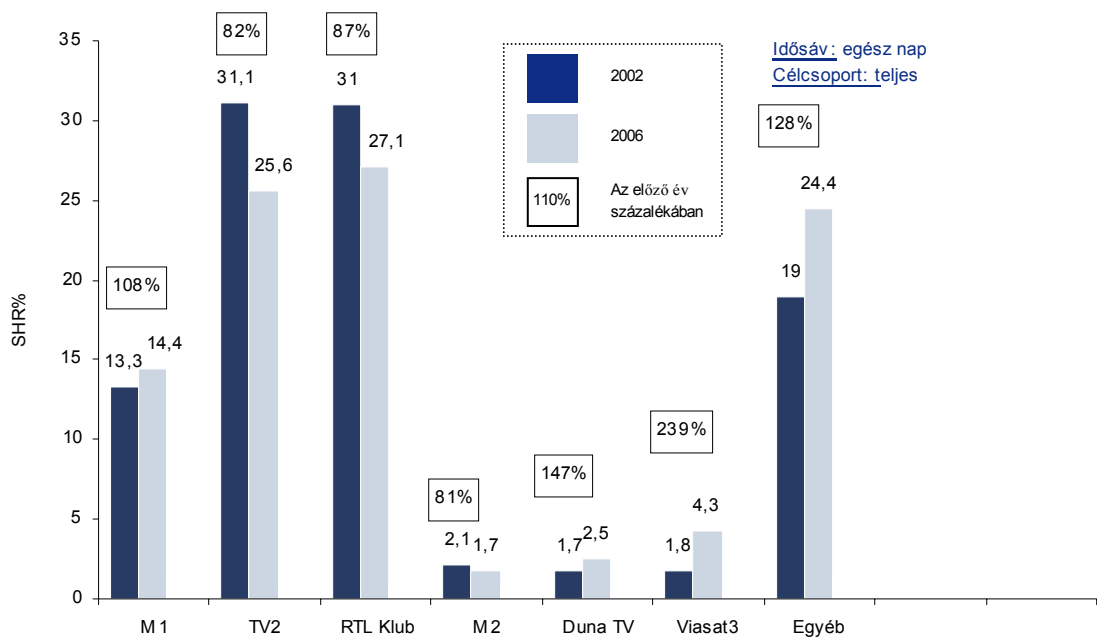
*A magyar televíziós médiapiacon jelen van a külön előfizetési díj ellenében hozzáférhető **prémium tartalmat kínáló HBO** Magyarország Rt. által működtetett HBO1, HBO2 és a Cinemax1 és Cinemax2 csatornák.*

*Az országos és körzeti közszolgálati és kereskedelmi televíziók mellett a helyi média fontos szereplői a **helyi televíziók**. A céljuk olyan programok és információk nyújtása, amelyeket a lakosok az országos kereskedelmi televíziókból nem kapnak meg: helyi, a közösséggel kapcsolatos híreket és információkat. Küldetésük közel áll a közszolgálatihoz, így reklámozási bevételek szerzése ezért is nehézségekbe ütközik. A hazai reklámpiac sajátosságaiból fakadóan hiába érnek el egyes helyi televíziók magas nézettséget és számítanak a közösségen belül az egyik elsőszámú hírcsatornának, mégsem érnek el jelentős reklámbevételt. Így van ez annak ellenére is, hogy a hirdetési idő annak töredékébe kerül, mint az országos csatornákon. Finanszírozási oldalról a helyi televíziók jelentősen ki vannak szolgáltatva az önkormányzatoknak. A helyi televíziók nézettségi mutatóit emellett jelentősen rontja, hogy nem képesek a hét minden*

napján a nézettség fenntartásához szükséges színvonalú műsorokat sugározni. Ennek áthidalására segítségükre lehetnek a saját gyártású produkciókra adható uniós és hazai források, de a csatorna a helyi közszolgálati tevékenysége után is bevételhez juthat.

Bár a médiapiacra nem hozott jelentős áttörést, az országos televízió csatornák között fontosnak tartjuk megemlíteni a Hálózat Televíziót, amely a helyi adók hálózatos összefogásával jött létre, áthidalva a helyi adók hiányosságait (például azt, hogy nem képesek sem a mérésekben, sem a kommunikációban vagy az értékesítésben közösen fellépni).

1. ábra A legjelentősebb csatornák közönségarányainak alakulása (2002 és 2006, éves átlagadatok SHR%)

Forrás: AGB Nielsen Média Kutató Kft, Nézettségi trendek 2002-2007

A fenti ábra alapján elmondható, hogy a legnagyobb közönségarányal a két országos kereskedelmi csatorna rendelkezik, de a közszolgálati csatornák közül az m1 részesedése is jelentős (14,4 százalék), megközelítőleg fele, mint a két földfelszínen sugárzó országos kereskedelmi adóé. A másik két közszolgálati csatorna és a többi kereskedelmi csatorna közönségaránya 1-5 százalék között változik (a Duna TV-re vonatkozó aránynál fontos figyelembe venni, hogy más a célközönsége, mint a többi csatornának).

A magyar lakosság 2007. novemberéig valamivel kevesebb időt töltött tévénézéssel az AGB adatai szerint, mint 2006-ban. 2007-ben a tévénézéssel töltött idő 212 perc/nap volt a 18-59 éves korosztályban. A tévénézéssel töltött napi időtartam 2004 óta enyhén csökkenő tendenciát mutat minden korcsoportban.

Rádiós műsorszolgáltatók

Rádiós közszolgálati műsorszolgáltató

A klasszikus **országos közszolgálati műsorszolgáltató** Magyarországon az Magyar Rádió (MR), amely három országos földfelszíni közszolgálati rádiót üzemeltet, melyek: a MR1-Kossuth Rádió, a MR2-Petőfi Rádió és a MR3-Bartók Rádió. A Kossuth Rádió hír- és közéleti műsorokat sugároz, az országos kereskedelmi rádiók után a harmadik legnagyobb hallgatótáborral rendelkezik. A Petőfi Rádió hazánkban a negyedik leghallgatottabb rádió, új műsorstruktúrája alapján a fiatal hallgatókat célozza meg, számukra kínál minőségi zenei tartalmat, míg a Bartók Rádió főleg komolyzenei műsorokat sugároz, alacsony hallgatottság mellett. Emellett műholdon két digitális csatornán sugároz. Az MR4 csatornán nemzetiségi műsorok, az MR5 csatornán a Parlament élő közvetítései hallhatók, az MR4-et földi műsorszórással, középhullámon is sugározzák. Emellett a Magyar Rádió fenntart regionális stúdiókat Debrecenben, Győrben, Miskolcon, Nyíregyházán, Pécsen, Szegeden és Szolnokon. A regionális stúdiók önálló műsoridejükön kívül a Kossuth Rádiót sugározzák.

A Magyar Rádió 2007-ben megújította két adója, a Kossuth és a Petőfi Rádió műsorstruktúráját, célja ezzel kiszámítható műsorszerkezet és korszerű hangzásvilág kialakítása, valamint a fiatal generáció célzottabb megszólítása volt.

A Magyar Rádió előtt az egyik legnagyobb kihívás, hogy a rádióhallgatásban a 49 év alattiak inkább kereskedelmi, míg az 50 évnél idősebbek a közszolgálati adókat hallgatják, ennek eredménye a hirdetési bevételeken is érzékelhető. A 15-17 évesek körében a közszolgálati adók elérése elenyésző (csupán a korcsoport három százaléka), míg kereskedelmi rádiót a korcsoport közel háromnegyede hallgat.

Az adatokból látható, hogy az elmúlt évtizedben tendenciaszerű volt a közszolgálati műsorszolgáltatók piaci részesedésének jelentős elmaradása a kereskedelmi médiumok részesedésétől. Ily módon az elmúlt évtizedre visszatekintve megállapítható, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatók nem rendelkeznek olyan piaci erővel, amely alkalmas volna a médiapiaci verseny torzítására.

Rádiós kereskedelmi műsorszolgáltatók

Magyarországon jelenleg két **országos**, általános tartalmat sugárzó **kereskedelmi rádiócsatorna** üzemel, a Danubius Rádió Műsorszolgáltató Zrt. által üzemeltetett Danubius Rádió és a Sláger Rádió Műsorszolgáltató Zrt. által üzemeltetett Sláger Rádió. Mindkét műsorszolgáltató tevékenységét műsorszolgáltatási szerződés alapján végzi, amelyet 1998-ban kötöttek az ORTT-vel hét éves időtartamra és azt az Rttv. adta lehetőség kihasználásával 2010-ig öt évvel meghosszabbították. Mindkét rádióadó finanszírozása túlnyomórészt reklámbevételekből történik.

Az országos rádiók piacán az elmúlt években nem történt jelentős átrendeződés, ennek oka egyrészt az, hogy a két országos kereskedelmi rádió őrzi piacvezető pozícióját, másrészt a frekvencia-kiosztás technikai korlátaira vezethető vissza. Mivel nincs olyan korlátlanul bővíthető országos frekvencia, amely lehetővé tenné újabb országos

kereskedelmi szolgáltatók megjelenését, konkurenciát egyedül a helyi és a körzeti rádiók, valamint ezek hálózatba rendeződő csoportosulásai jelenthetnek.

A rádiós piac harmadik meghatározó szereplői csoportját a **kereskedelmi alapon működő helyi és a körzeti rádiók** alkotják. Ezek az ország egy meghatározott régiójában (főleg Budapesten és környékén) működnek területileg behatárolható vételkörzetben, sok esetben erős konkurenciát jelentve helyi szinten az országos adóknak. A műsorokat főleg földfelszíni sugárzással terjesztik, de adott területen ezek elérhetők a helyi kábelelosztó hálózaton keresztül is. Az ORTT nyilvántartása alapján hazánkban közel kétszáz körzeti és helyi rádióadó működik.

A helyi rádiók vezető szerepe tovább erősödik a lokális médiapiacon. Az adók népszerűség annak köszönhető, hogy a helyi rádiók közvetítik leggyorsabban a lokális híreket, információkat. Emellett helyi szinten könnyebb a helyi promóciók érvényesítése és kialakítható a hallgatókkal közelebbi, informális kapcsolat is, amely szintén a hallgatók lojalitását erősíti. Ez természetesen a helyi rádiók hirdetői piacon történő felértékelődésével is jár(hat), és a helyi reklámozók mellett már az országos hirdető is felismerték ennek a szektornak a jelentőségét. Sok helyi rádiónál azonban a reklámozás továbbra sem termel elég jövedelmet, így kénytelenek politikai, illetve gazdasági érdekcsoportokhoz vagy hálózatokhoz csatlakozni.

A földfelszíni műsorszolgáltatás az országos, a körzeti, valamint a helyi szolgáltatók esetében egyaránt korláatosnak tekinthető, mivel korláatos erőforrást használ. Frekvenciagazdálkodási és geográfiai viszonyok miatt ma nagy nehézségbe ütközik egy egységes körzeti frekvencia kialakítása. Ezért ez a piac erősen korláatos, míg a helyi frekvenciák esetében is 90 százalék körüli a telítettség.

Budapesten és vonzáskörzetében a körzeti és a helyi rádiók között erős a verseny, ugyanakkor a fővárosban az országos rádióadók hallgatottsága is magas. A tendencia hasonlóképpen alakul a vidéki városokban is: a helyi rádiók térnyerése figyelhető meg az országos rádióadókkal szemben. A helyi rádiókra jellemző, hogy célközönségük gyakran jól definiált (például meghatározott település, településrész lakói, valamilyen intézmény lakói, vagy használói, kisebbségi csoport, korosztály).

Harmadik típusú, közműsorszolgáltató és kisközösségi rádióadók

Az Rttv. nem nyújt lehetőséget nem állami tulajdonú műsorszolgáltatónak közszolgálativá váláshoz, ugyanakkor hazánkban megteremti a harmadik típusú rádiózás legális feltételeit. Ezek a típusú műsorszolgáltatók a kisebb, speciális célközönség igényeit szolgálják azokon a területeken, amelyeken egy helyi kereskedelmi rádió nem működhetne gazdaságosan. A helyi, körzeti kisközösségi rádióadók küldetése, hogy a magyar média-szintéren „hangot adjanak a hangtalanoknak”, vagyis a társadalom azon csoportjainak nyújtsanak véleménynyilvánítási lehetőséget, melyek kizsoroznak a közszolgálati és kereskedelmi médiumokból. A civil műsorszolgáltatók fontos feladata, hogy feltárják és közvetítsék szűkebb környezetük értékeit, részt vegyenek a maguk eszközeivel a problémák azonosításában és megoldások körvonalazásában – kizárólag civil kezdeményezésből, kulturális célok megvalósítása érdekében létrehozott rádiók a lakóhelyi közösség fórumaiként kívánnak működni.

Számukra is az jelenti a legnagyobb kihívást, hogy a működéshez szükséges anyagi feltételeket megteremtsek. Általában alacsony létszámmal, minimális mértékben fizetett vagy önkéntes alapon dolgozó alkalmazottakkal működnek.

Az ORTT nyilvántartásában közel 50 kisközösségi műsorszolgáltató szerepelt 2006-ban, melyek nem nyereségérdekelt vagy közműsorszolgáltatási tevékenységet folytatnak bizonyos műsoridőben. A kisközösségi rádiók hasonlóan a többi helyi műsorszolgáltatóhoz finanszírozási nehézségekkel szembesülnek, ezek elhárításához az ORTT-től várnak további segítséget. Mivel a nem nyereségérdekelt műsorszolgáltatók reklámideje óránként nem haladhatja meg a három percet, kereskedelmi bevételeiket pedig vissza kell forgatniuk tevékenységük finanszírozására, a kereskedelmi rádiózásban betöltött szerepük nem mondható jelentősnek. Az ORTT felfigyelve a kisközösségi rádiók problémáira, 2006-ban felmérést végzett a körükben, hogy pontos képet kapjon a műsorszolgáltatók finansziális helyzetéről.

Az ORTT felmérése alapján a harmadik típusú műsorszolgáltatás célja egy jól körülírható kisebb csoport, civil szféra kiszolgálása. A rádiók problémái erősen összefüggnek a civil szféra helyzetével, amelyet az alulfinanszírozottság és a participáció hiánya jellemez. A finanszírozási problémák egyben a függetlenség feladásának a veszélyét is eredményezhetik, hiszen az anyagi nehézségek maguk után vonhatják a politikai és gazdasági függőséget.

1. táblázat Kisközösségi rádió alapításának indoka, motivációja, a műsorszolgáltatás célja

Kulturális célt vállaló műsorszolgáltatás	64%
A vételkörzetben élő hallgatók tájékoztató, kulturális, állampolgári szükségleteit, igényeit szolgáló műsorszolgáltatás	50%
Lakóhelyi közösség fórumaként működő műsorszolgáltatás	50%
Helyi társadalom értékeinek megőrzését elősegítő műsorszolgáltatás	45%
Korosztályi célcsoport igényeit kielégítő műsorszolgáltatás	45%
Oktatási intézmény, iskolai közösség fórumaként működő műsorszolgáltatás	23%
Intézményi közösség fórumaként működő műsorszolgáltatás	18%
Szubkulturális közösség igényeit kielégítő műsorszolgáltatás	14%
Hátrányos helyzetűeknek szóló műsorszolgáltatás	14%
Nemzeti és etnikai kisebbségeknek szóló műsorszolgáltatás	9%
Egyéb	9%

Forrás: ORTT, 2006

Az anyagi források folyamatos biztosítása a rádiók számára kiemelt fontosságú kérdés. Annak ellenére, hogy a reklámozás a nemzetközi gyakorlattól eltérően a hazai szabályozásban megengedett, nem nagyon tudnak élni ezzel a lehetőséggel, ezért a reklámbevétel a költségvetésük nagyon alacsony százalékát teszik ki. A leggyakoribb bevételi forrást a civil szféra számára kiírt pályázatok jelentik, nagyságrendjét tekintve pedig a második legfontosabb finanszírozási forma az önkormányzati támogatás.

A kisközösségi rádiós műsorszolgáltatás finanszírozási helyzetét tovább nehezíti, hogy rétegigényt szolgál ki, és ez nem teremt előnyös pozíciót a hallgatottságért vívott küzdelemben; a reklámbevételek piacán versenytársként jelennek meg az országos és helyi műsorszolgáltatók is, melyek hallgatottság szempontjából jóval vonzóbbak a hirdetőik számára.

Hálózatosodott rádiós műsorszolgáltatók

A hálózatosodott műsorszolgáltatók tovább színesítik a műsorszolgáltatók palettáját. A rádiók esetében megfigyelhető trend, hogy nagy rádiók mögé sorakoznak be kisebb műsorszolgáltatók, részben átvéve tartalmukat.

A magyar médiapiacra a helyi, körzeti szolgáltatók esetében egyre gyakrabban találkozhatunk hálózatba rendeződő műsorszolgáltatókkal is. Ennek feltétele, hogy a műsorszolgáltató legalább naponta négy órában műsort sugározzon, és törekedjen arra, hogy arculatában a helyi jelleget megőrizze. Ezeknek a követelményeknek 2006-ban országosan tizenhét rádió tett eleget.”

Álláspontunk szerint a Bizottság közleményének felülvizsgálatához a kérdés részletesebb, kevésbé az általánosságok szintjén történő vizsgálata szükséges. A Bizottság esetleges további kérdéseinek magválaszolása érdekében a magyar Kormány a Bizottság szíves rendelkezésére áll.

- 1.3. Ön szerint milyen lehetséges fejlemények várhatók és melyek az ágazatot érintő legfőbb jövőbeni kihívások? Ön szerint a fejlemények fényében érvényesek maradnak-e a jelenlegi szabályok, vagy szükség van változtatásokra?

A magyar mediaszektor és médiaszabályozás jelentős változások előtt áll. A Kormány a 1014/2007. (III.13.) Korm. határozattal állapította meg a digitális átállás nemzeti stratégiáját. Ezt követően alkotta meg az Országgyűlés a műsorterjesztés és a digitális átállás szabályairól szóló 2007. évi LXXIV törvényt (Dtv.), amely megteremtette a digitális átállás szabályozási előfeltételeit. A törvény alapján a Nemzeti Hírközlési hatóság 2008 folyamán írja ki a földfelszíni digitális műsorszóró hálózatok üzemeltetési jogosultságára vonatkozó pályázatot. Ezt követően még az idén megindulhat Magyarországon a digitális földfelszíni műsorszolgáltatás. Az átállás céldátuma 2011. december 31⁵.

A digitális átállás mellett az ágazatot érintő legfőbb kihívások a következők:

- *az erősödő koncentrációs trendek, a vertikális integráció, amely szabályozói szempontból mindenekelőtt a sokszínű tartalomkínálat, a véleménypluralizmus és a nemzeti és az európai kultúra védelme tekintetében jelent kihívást;*
- *az alternatív műsorterjesztési platformok (mobiltelevízió, IPTV) várható térnyerése, amely a verseny élénkülésének irányába hat;*

⁵ Dtv. 38. § (1) bek.

- a közönség fragmentációja, amely a közszolgálati médiaszolgáltatás számára a közszolgálati feladatok diverzifikálásának szükségességét vonja maga után.

Mivel az állami támogatásokra vonatkozó szabályok eredendően szektorsemleges előírásokként jelentkeznek, az EK-szerződésben megfogalmazott szabályok változatlanul fenntartandók. Az Amszterdami jegyzőkönyv rendelkezése tekintetében megfontolandónak tartjuk a szűk értelemben vett műsorszolgáltatás körén kívül eső, újfajta közszolgálati médiaszolgáltatásokra és ezek finanszírozhatóságára történő kifejezett utalást.

2. AZ EK-SZERZŐDÉS 86. CIKKÉNEK (2) BEKEZDÉSE ÉS A MŰSORSZOLGÁLTATÁSI KÖZLEMÉNY SZERINTI ÖSSZEEGYEZTETHETŐSÉG

2.1. Koherencia a közszolgáltatással járó ellentételezésről szóló bizottsági határozattal és keretszabállyal⁶

- 2.1.1. Ön szerint tartalmazzon-e a felülvizsgált műsorszolgáltatási közlemény (legalább néhány), a közszolgáltatással járó ellentételezésről szóló bizottsági határozatban és keretszabályban⁷ meghatározott követelményt? Kérjük, fejtse ki, miért!

Véleményünk szerint a műsorszolgáltatási közlemény akkor tölti be hatékonyan a rendeltetését, ha valamennyi olyan szabályra és körülményre felhívja a tagállamok figyelmét, amely a közszolgálati médiaszolgáltatás finanszírozása szempontjából releváns. E tekintetben a Bizottság – véleményünk szerint – akkor jár el helyesen, ha a teljességre törekedve ismerteti azokat a szempontokat, amelyeket saját gyakorlatában érvényesít.

Nem tartanánk azonban szerencsésnek, ha a Bizottság a jelenlegi szabályozáshoz képest – akárcsak a gyakorlat és nem a jogalkotás szintjén is – új követelményeket állapítana meg, mivel véleményünk szerint az ellentételezésre vonatkozó konkrét szabályozási megoldások kidolgozása tagállami hatáskör, amelyhez a bizottsági gyakorlat, valamint a bírósági jogesetek megfelelő eligazítást adnak.

- 2.1.2. Ha igen, kérjük, nevezze meg a követelményeket és fejtse ki, milyen változtatásokra lenne szükség a műsorszolgáltatási ágazat sajátosságainak megfelelő figyelembe vételéhez (lásd a lenti kérdéseket is, különösen a túlkompenzációra vonatkozókat; 2.6. pont).

Lásd a 2.1.1. pontra adott választ

⁶ A Bizottság határozata (2005. november 28.) az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vállalkozásoknak közszolgáltatással járó ellentételezés formájában megítélt állami támogatásokra történő alkalmazásáról (HL L 312., 2005.11.29.) és a közszolgáltatással járó ellentételezés formájában nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi keretszabály (HL C 297., 2005.11.29.)

⁷ A különböző elemek áttekintését lásd: az Indokolás 2.1. pontja.

2.2. A közszolgálati feladat meghatározása

- 2.2.1. Kérjük, szolgáltatson információt a közszolgálati feladatnak az Önök országában elfogadott meghatározásáról, különösen az új médiatevékenységek tekintetében.

A közszolgálati feladatok ellátásának rendjét a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (Rttv.) állapítja meg. A törvény vonatkozó rendelkezései szerint:

- 2.§ 18. Közszolgálati műsor: az a műsor, melyben a közszolgálati műsorszámok meghatározó szerepet játszanak, és amely a műsorszolgáltató vételkörzetében élő hallgatókat, nézőket rendszeresen tájékoztatja közérdeklődésre számot tartó kérdésekről.
2.§ 19. Közszolgálati műsorszám: a műsorszolgáltató vételkörzetében (országos, körzeti, helyi) élő hallgatók, nézők tájékoztató, kulturális, állampolgári, életviteli szükségleteit, igényeit szolgáló műsorszám, így különösen:
 - a) a művészeti alkotás, az egyetemes, a magyar és a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek kultúráját, valamint a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek életét, a kisebbségi álláspontokat bemutató közlés,
 - b) oktatási, képzési célú ismeretek közzététele,
 - c) tudományos tevékenység és eredmények ismertetése,
 - d) a vallásszabadság megvalósulását szolgáló, valamint az egyházi és a hitéleti tevékenységet bemutató műsorok,
 - e) a gyermek- és ifjúsági műsorok, valamint a gyermekvédelem céljait szolgáló ismeretterjesztő, felvilágosító műsorok,
 - f) a mindennapi életvitelt segítő, az állampolgárok jogi és közéleti tájékozódását szolgáló, az egészséges életmódot, a környezetvédelmet, a természet- és tájvédelmet, a közbiztonságot, a közlekedésbiztonságot elősegítő ismeretek terjesztése,
 - g) az életkoruk, testi, szellemi vagy lelki állapotuk, társadalmi körülményeik következtében súlyosan hátrányos helyzetben lévő csoportok számára készített műsorszám,
 - h) a hírszolgáltatás.
- 2.§ 20. Közszolgálati műsorszolgáltató: olyan műsorszolgáltató, amelynek működését közszolgálati műsorszolgáltatási szabályzat határozza meg, feladata többségében közszolgálati műsor szolgáltatása, fenntartása alapvetően közpénzekből történik, társadalmi felügyelet alatt áll, alapvető jogait és kötelességeit e törvény állapítja meg.
- „23.§ (2) *A közszolgálati műsorszolgáltató és a közműsor-szolgáltató rendszeresen, átfogóan, elfogulatlanul, hitelesen és pontosan tájékoztat a közérdeklődésre számot tartó hazai és külföldi eseményekről, a vételkörzetében élők életét jelentősen befolyásoló eseményekről, összefüggésekről, vitatott kérdésekről,*

az eseményekről alkotott jellemző véleményekről, az eltérő véleményeket is beleértve. E feladatok ellátása során gondoskodik a 137. §-ban nem említett közérdekű közlemények nyilvánosságra hozataláról.

(3) A közszolgálati műsorszolgáltató és a közműsor-szolgáltató biztosítja a műsorszámok és a nézetek sokszínűségének, a kisebbségi álláspontoknak a megjelenítését, a műsorszámok változatosságával gondoskodik a nézők széles köre, illetve minél több csoportja érdeklődésének színvonalas kielégítéséről.

(4) A közszolgálati műsorszolgáltató és a közműsor-szolgáltató különös figyelmet fordít

a) az egyetemes és a nemzeti kulturális örökség értékeinek ápolására, a kulturális sokszínűség érvényesülésére,

b) a kiskorúak testi, lelki és erkölcsi fejlődését, érdeklődését szolgáló, ismereteit gazdagító műsorszámok bemutatására,

c) a vallási és egyházi, továbbá a nemzeti, etnikai és más kisebbségi kultúrák értékeinek megjelenítésére,

d) az életkoruk, szellemi és lelki állapotuk, társadalmi körülményeik következtében súlyosan hátrányos helyzetű csoportok számára fontos információk elérhetővé tételére, különös tekintettel a gyermeki jogokat ismertető, a gyermekek védelmét szolgáló, az igénybevehető szolgáltatásokról tájékoztatást nyújtó műsorok főműsoridőben történő bemutatására,

e) az ország különböző területeinek társadalmi, gazdasági, kulturális életét megjelenítő műsorszámok bemutatására.”⁸

- „ 30. § (1) A Magyar Rádió és a Magyar Televízió az ország lakosságának túlnyomó többsége számára, a Duna Televízió elsősorban a Magyar Köztársaság határain kívül élő magyarság számára nyújt közszolgálati műsorszolgáltatást.

(2) A lakosság túlnyomó többségének nyújtott szolgáltatás alatt rádióműsor esetén legalább egy, a lakosság nyolcvan százaléka által a 87,5-108,0 MHz frekvenciasávban fogható; földfelszíni terjesztésű televízió-műsor esetén legalább egy, kilencvenszázalékos vételkörzetű műsorszolgáltatást kell érteni.”

A jelenleg hatályos szabályozás alapján új médiatevékenységek ellátása nem tartozik a közszolgálati műsorszolgáltatók feladatai közé.

A kérdéssel összefüggésben meg kívánjuk jegyezni, hogy a magyar Kormány 2007 decemberében tette közzé az audiovizuális médiaszabályozás reformjára vonatkozó jogalkotási koncepcióját (NAMS). A jogalkotási koncepció alapján a törvényalkotásra várhatóan 2008 I. félévében kerül sor. A koncepcióban a feladatmeghatározással összefüggésben a következők szerepelnek:

⁸ Rttv. 23. §.

„A közszolgálati feladatok meghatározása **összetett feladat**, amely csak különböző szinteken végezhető el megfelelően. Elvi szempontok alapján a feladat-meghatározás három ilyen szintje különíthető el:

- (i) a közszolgálati médiaszolgáltatásról rendelkező **törvény szintjén** kell rögzíteni a közszolgálati műsorszolgáltatóknak a **társadalomban betöltendő szerepét**. E szerepkijelölésnek alapvető szinten kell megtörténnie, úgy, hogy az hosszú távon se veszítse érvényét. A közszolgálati feladatok normatív erejű meghatározásának közösségi jogi követelményéből fakadóan a közszolgálati műsorszolgáltatók feladatainak kulcselemeit, illetve a **közszolgáltatóság leglényegesebb szolgáltatásait a törvényben kell meghatározni**.
- (ii) a **közszolgálati intézményeknek** koherens saját szerepfelfogásukat tükröző, hosszú távra (4-5 év) szóló **stratégiával** kell rendelkezniük. E stratégia lehet a konkrét feladatok meghatározásának alapja. Mivel a stratégia érvénye ilyen módon túlmutat a műsorszolgáltató belső működésén, szükséges hogy azt tényleges kötetmet keletkeztető jogi formában (pl. „**közszolgálati szerződés**”) az állam, mint tulajdonos képviselője eljáró szereplő is jóváhagyja, ezzel a maga számára is igazodási pontként ismerje el.
- (iii) a közszolgálati feladatok **konkrét**, a közösségi jog követelményeit is kielégítő módon történő meghatározása rövid, egy, legfeljebb két éves időszakra szóló formában történhet. Ezen a szinten a feladat-meghatározásnak – szintén tényleges kötetmet keletkeztető jogi formában (szerződés) - már olyan részletességgel kell megtörténnie, hogy az a **finanszírozási döntések** alapjául is szolgálhasson. Szerződésszegés esetére a szankcionálás konkrét lehetőségét is biztosítani kell.”⁹

A NAMS jogalkotási koncepciója e mellett arra is utal, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatók számára meg kell teremteni a szolgáltatásaik diverzifikálásához szükséges feltételeket, és annak lehetőségét, hogy éljenek az új platformokból és új médiaszolgáltatásokból adódó lehetőségekkel.¹⁰

- 2.2.2. Ön szerint kell-e pontosítani a közszolgálati és más tevékenységek megkülönböztetését? Ha igen, ez milyen eszközökkel történjen (pl. a közszolgálati feladatba nem tartozó kereskedelmi tevékenységeket tartalmazó lista, melyet a tagállamok állítanak össze)?

A műsorszolgáltatási közlemény szintjén nem. A közszolgálati feladatok világos és kétséget kizáró meghatározása határozott kötelezettség, amely megítélésünk szerint minden más ezzel kapcsolatos további követelményt feleslegessé tesz. A kérdésben javasolt megoldás valójában relativizálná és nem megerősítené ezt a feltétlen kívánalmat, ezért a Bizottság egy ilyen

⁹ NAMS 107. pont

¹⁰ 118. pont

ponttal – véleményünk szerint – a szándékolttal éppen ellenkező hatást érne el.

- 2.2.3. A jelenlegi műsorszolgáltatási közleményben foglaltak szerint a hagyományos értelemben vett TV-műsoroktól különböző tevékenységek is részét képezhetik a közszolgálati feladatnak, feltéve, hogy a társadalom ugyanazon demokratikus, szociális és kulturális igényeit szolgálják. Ez a rendelkezés elégséges mértékben határozza meg az ilyen közszolgálati tevékenységek megengedhető körét? Miért? Amennyiben nem, Ön szerint tartalmazzon-e a felülvizsgált műsorszolgáltatási közlemény további pontosításokat?

Ez a pont megítélésünk szerint elégséges alapot biztosít ahhoz, hogy a tagállamok új médiaszolgáltatásokat is a közszolgálati feladatok körébe utaljanak. Fontosnak tartjuk azonban annak hangsúlyozását/tisztázását is, hogy

- *A tagállamoknak lehetőségük van arra, hogy olyan közszolgálati médiaszolgáltatókat működtessenek, amelyek kizárólag lekérhető (nem-lineáris) médiaszolgáltatásokat végeznek;*
- *Ilyen esetben a közszolgálati feladatok meghatározásakor ugyanazokat a szempontokat kell figyelembe venni, mint a hagyományos műsorszolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó feladatmeghatározás során.*

- 2.2.4. Ön szerint milyen mértékben foglalható bele a felülvizsgált műsorszolgáltatási közleménybe a Bizottság döntéshozatali gyakorlatában követett általános megközelítés (vagyis új médiatevékenységek esetében a közszolgálati feladat előzetes (ex ante) értékelésére épülő meghatározása)?

Véleményünk szerint nem célszerű, hogy a Bizottság értékelje egy tagállam azon döntését, hogy milyen típusú közszolgálatot kíván fenntartani. Álláspontunk szerint a Bizottság hatásköre arra kell, hogy korlátozódjon, hogy egyértelmű tegye azt a szabályrendszert, amelyben a közszolgálati médiaszolgáltatás a belső piac elveivel összhangban működhet a médiaszolgáltatások gazdasági piacán. Emellett kifejezetten nem tartjuk célszerűnek azt sem, hogy az egyes közszolgálati feladatok tekintetében a Bizottság végezzen ex ante értékelést. Ennek oka, hogy a feladatok közszolgálati jellegét mindenekelőtt az adott tagállamok képesek meghatározni.

A közszolgálati feladatok ex ante értékelését – a fentiek figyelembevételével – kizárólag a nemzeti szabályozás keretei között tarjuk elképzelhetőnek.

A NAMS jogalkotási koncepciója maga is javasolja a magyar jogalkotónak, hogy a konkrét közszolgálati szolgáltatások tekintetében egy kettős tesztet alkalmazzon, amelynek célja, hogy megállapítsa:

- (i) az adott szolgáltatásra valós társadalmi igény van, és*

(ii) az adott szolgáltatás ingyenes, vagy csaknem ingyenes nyújtásával az állam nem számolja fel annak a feltételeit, hogy ezt az igényt a piaci szereplők hatékonyan elégítsék ki.

Ezzel együtt ilyen értelmű, a tagállamokra quasi kötelező követelmény megjelenítését a közleményben nem tartanánk szerencsésnek. A kérdésben javasolt kiegészítést kizárólag csak egy „best practice” jelleggel történő utalás keretében látjuk célszerűnek.

2.2.5. Tartalmaz-e a felülvizsgált műsorszolgáltatási közlemény további pontosításokat a közszolgálati feladat tagállamok általi előzetes (ex ante) értékelés terjedelmére vonatkozóan?

Lásd a 2.2.4. pontra adott választ.

2.2.6. Ön szerint mely szolgáltatások vagy kategóriák esetében kell előzetes értékelést végezni?

Ismét utalni kívánunk arra, hogy a közszolgálati feladatokkal összefüggő ex-ante értékelést csak a nemzeti szabályozás szintjén tartjuk megfelelő eszköznek. Nem értünk egyet azonban azzal a felvetéssel, hogy maga a Bizottság végezzen ilyen értékelést.

A nemzeti szabályozás szintjén elvégzett ex-ante értékelés célszerű lehet nem csupán az új médiaszolgáltatások, hanem az újonnan induló hagyományos műsorszolgáltatás – különösen a tematikus csatornák – tekintetében is.

2.2.7. Tartalmaz-e a felülvizsgált műsorszolgáltatási közlemény az ilyen értékelés eljárási és tartalmi aspektusaira vonatkozó alapelveket? (Mint pl. harmadik felek bevonása vagy lehetséges értékelési kritériumok, ideértve a világosan meghatározott célokhoz való hozzájárulást, a polgárok igényeit, a piacon elérhető ajánlatokat, többletköltségeket, versenyre gyakorolt hatást).

Lásd a 2.2.4. pontra adott választ.

2.2.8. Tekintettel arra, hogy az ilyen tevékenységek közszolgálati jellegének meghatározása többféleképpen történhet, Ön szerint a felülvizsgált műsorszolgáltatási közlemény milyen mértékben határozza meg ennek különböző lehetséges módjait?

Ezt a kérdést a továbbiakban is a tagállamok kompetenciájában tartjuk helyesnek kezelni. Tekintettel a közszolgálati feladatok szoros kulturális és társadalmi kötődésére, nem tartjuk elfogadhatónak azt, hogy a Bizottság - a nyilvánvaló eseteket kivéve – érdemben bírálja felül a tagállamok közszolgálati feladatmeghatározásait.

Erre figyelemmel nem tartjuk helyesnek a közszolgálati feladatok tartalmával összefüggő további szempontok beemelését a közleménybe.

2.3. Megbízás és felügyelet

- 2.3.1. Kérjük, ismertesse, hogy országában hogyan történik a megbízás. A megbízási eljárást megelőzi-e nyilvános konzultáció? A műsorszolgáltató feladatait milyen mértékben határozzák meg a megbízást szabályozó jogi aktusok? A tevékenységi kör pontos meghatározása és a tevékenységek végrehajtása mekkora mértékben a közszolgálati műsorszolgáltatók feladata? Nyilvánosan hozzáférhetők-e az ilyen „végrehajtási intézkedések”?

A közszolgálati feladatok ellátásával történő megbízást az Rttv. tartalmazza. A törvényben rögzített – fent idézett – szabályoknál részletesebb feladatkijelölést állapíthat meg a közszolgálati műsorszolgáltatók közműsorszolgáltatási szabályzata, amelyet a közszolgálati műsorszolgáltatók feletti tulajdonosi jogokat gyakorló közalapítványok kuratóriuma fogad el, a műsorszolgáltatók feletti felügyeleti tevékenységet ellátó Országos Rádió és Televízió Testület egyetértésével.

A NAMS jogalkotási koncepciója a közszolgálati feladatokkal történő megbízás új rendszerének bevezetésére tesz javaslatot. A NAMS – ahogy ezt a 2.2.1. kérdésre adott válaszunkban részletesen ismertettük – a közszolgálati feladatok differenciált, három szinten történő meghatározását vázolja. Ennek során a finanszírozás alapja a műsorszolgáltató és az állam közt kötendő közszolgálati szerződés lenne, amely kellő konkrétsággal írja le a közszolgálati feladatokat ahhoz, hogy ez konkrét támogatás alapja legyen.

- 2.3.2. Kérjük, ismertesse, hogy országában a közszolgálati műsorszolgáltatók felügyeletét milyen mechanizmusokkal biztosítják. A létező felügyeleti mechanizmusokkal kapcsolatban milyen tapasztalatokat gyűjtött? Ön szerint országában elégségesek-e a lehetőségek, hogy harmadik felek jogorvoslattal élhessenek állítólagos jogsértések/közszolgálati (és más) kötelezettségek nem teljesítése esetében?

Az Rttv. alapján a három magyarországi közszolgálati műsorszolgáltató felügyeletét az adott műsorszolgáltatók feletti tulajdonosi jogokat gyakorló közalapítványok (Magyar Televízió Zrt. – Magyar Televízió Közalapítvány; Magyar Rádió Zrt. – Magyar Rádió Közalapítvány; Duna televízió Zrt. – Hungária Televízió Közalapítvány) látják el. A kuratóriumok felügyeleti jogkörének leglényegesebb eleme a műsorszolgáltató elnökének kinevezése.

A kuratóriumok felügyeleti és irányítási jogosítványai e mellett elsősorban a műsorszolgáltatók gazdálkodásának felügyeletére terjednek ki. A műsorrend és a szolgáltatáskínálat meghatározásában elsődleges szerepe a közszolgálati műsorszolgáltató elnökének van.

További felügyeleti jogkörökkel rendelkezik a közszolgálati műsorszolgáltatók tekintetében az Állami Számvevőszék, amely legutóbb

2007 decemberében végezte a közszolgálati feladatellátás ellenőrzését a három műsorszolgáltatónál.

Mivel a közszolgálati feladatokat a hazai szabályozás elsősorban törvényi szinten rögzíti, harmadik felek fellépésének lehetőségei a feladatok érdekeiket sértő meghatározása ellen meglehetősen korlátozottak. Amennyiben a feladatmeghatározás egyben alapjogok sérelmét is megvalósítja (tulajdoni formák egyenlősége, vállalkozás szabadsága) az Alkotmánybíróságtól van lehetőség normakontrollt kérni.

A fentiekén túlmenően az Országos Rádió és Televízió Testület is ellát a közszolgálati műsorszolgáltatók tekintetében jogalkalmazói feladatokat, az Rttv-ben rendelkezéseinek megfelelően. Ily módon az ORTT és a mellette működő Panaszbizottság a közszolgálati rádiók és televíziók műsorait rendszeresen monitorozza, hivatalból vagy bejelentésre eljárást indít, ha valamely műsor, vagy egyébként a műsorszolgáltató tevékenysége megsérti az Rttv. valamely rendelkezését.

- 2.3.3. Ön szerint a műsorszolgáltatói közlemény tartalmaz-e további pontosításokat arra vonatkozóan, hogy milyen körülmények között van szükség további (azaz a törvényben foglalt általános rendelkezéseken kívüli) megbízási aktusra, illetve elégséges-e a jelenlegi szabályozás?

*E ponton ismét hangsúlyozzuk, hogy nem tartjuk a közösségi jog céljaival összhangban állónak, hogy a Bizottság a műsorszolgáltatói közleményben – ahogy a kérdés fogalmaz – **szabályozást** adjon. A közleményt olyan tájékoztató természetű aktusként javasoljuk megőrizni, amely a Bizottság gyakorlatát megismerhető formában, kiszámítható működést lehetővé téve rögzíti. Új, a tagállamok mozgásterét szűkítő rendelkezést a közleményben ezért nem látunk bevezethetőnek.*

Az általános észrevételen túl sem tartjuk szükségesnek, hogy a közlemény e ponton részletezőbbé váljék.

- 2.3.4. Ön szerint a műsorszolgáltatói közlemény tartalmaz-e további pontosításokat a közszolgálati műsorszolgáltatók hatékonyabb felügyelete érdekében? Ön szerint más ellenőrzési mechanizmusokhoz képest melyek (a műsorszolgáltatói közleményben említett) a megbízott vállalkozástól független ellenőrző hatóságok előnyei és hátrányai? Szükség van-e Ön a szerint hatékony felügyelet tekintetében szankcionálási mechanizmusokra, és ha igen, melyek ezek?

A jelenlegi közösségi szabályokat e tekintetben is megfelelőnek és elégségesnek tartjuk.

- 2.3.5. Szükségesek-e nemzeti szinten külön panasztételi eljárások, melyek keretében a magánüzemeltetők felléphetnek a közszolgálati műsorszolgáltatók tevékenységi köréhez kapcsolódó kérdésekben? Ha igen, ezek milyen formában valósuljanak meg?

A közszolgálati feladatokkal összefüggő, nemzeti szinten lefolytatott ex ante eljárások jelentős mértékben kezelhetik az ilyen jellegű problémákat. Megfelelő előzetes hatáselemzés mellett nyilvánvalóan kevesebb utólagos panasszal kell számolni.

Megítélésünk szerint ezért ez a kérdés szorosan összefügg a közszolgálati feladatok tagállami szinten történő előzetes egyeztetésével. Ilyenek hiányában viszont a magánszolgáltatók utólagos panaszainak orvoslására kidolgozott eljárási rend valódi garanciát is jelenthet.

A közszolgálati feladatokkal összefüggő előzetes vizsgálatokat és az utólagos panaszkezelést ezért egymással összefüggő kérdésként javasoljuk kezelni, azzal, hogy mindkét tekintetben elkerülendőnek tartjuk a túlzottan szigorú, aránytalanul költség- és időigényes eljárásokat.

2.4. A közszolgálati műsorszolgáltatók kettős finanszírozása

- 2.4.1. Ön szerint a (részben) államilag finanszírozott fizetős szolgáltatások várhatóan milyen hatást gyakorolnak a versenyre?

A kérdésre véleményünk szerint csak konkrét szolgáltatások tekintetében adható válasz.

- 2.4.2. Ön szerint a fizetős szolgáltatásokat tisztán kereskedelmi tevékenységeknek kell tekinteni, vagy vannak olyan esetek, amikor azok a közszolgálati feladat részének tekinthetők? Például Ön szerint a közszolgálati feladat részét képező fizetős szolgáltatásokat e tekintetben olyan szolgáltatásokra kell korlátozni, melyeket nem kínálnak a piacon? Vagy Ön szerint tekinthetők-e a fizetős szolgáltatások bizonyos feltételek mellett a közszolgálati feladat részeként? Ha igen, nevezzen meg ilyen feltételeket. Például, a feltételek tartalmazzanak-e olyan elemeket, mint specifikus közszolgálati célok, polgárok specifikus igényei, más hasonló ajánlatok a piacon, a polgárok bizonyos igényeinek nem megfelelő, létező közszolgálati kötelezettségek vagy az igényeknek nem megfelelő létező finanszírozás?

A közszolgálati médiaszolgáltatók által nyújtott, a közszolgálati feladatok részét képező kettős finanszírozás alapján nyújtott médiaszolgáltatások elsősorban elvi szempontból vetnek fel kérdéseket. A közszolgálati műsorszolgáltatók fenntartása döntően olyan forrásokból történik, amelyeket a teljes társadalom teljesít (üzemben tartási díj, költségvetési hozzájárulás). Az újfajta médiaszolgáltatások, így különösen az on-line szolgáltatások azonban jellemzően niche-szolgáltatások, amelyek a társadalom egy szeletét célozzák meg. Az on-line szolgáltatások esetében például a szolgáltatásokat igénybevevők köre a szolgáltatás jellegéből adódóan a szélessávú internet-hozzáféréssel rendelkezőkre korlátozódik.

Annak érdekében, hogy az ebből fakadó terhek igazságtalan megosztása (a teljes társadalom által finanszírozott szolgáltatás – egy adott réteg számára nyújtva) elkerülhető legyen, elvi szempontból nem kifogásolható,

hogy egyes közszolgálati médiaszolgáltatások külön előfizetés fejében legyenek igénybe vehetők.

A szolgáltatás igénybevételének feltételeként szabott díj ebben az összefüggésben a közszolgálati feladat társadalmi finanszírozásának finomhangolását jelenti, ezért a szolgáltatás mellé rendelt díj nem jelzi egyszersmind annak kereskedelmi jellegét.

2.5. Átláthatósági követelmények

- 2.5.1. Országában a közszolgálati műsorszolgáltató milyen mértékben végez kereskedelmi tevékenységeket? Strukturális vagy funkcionális szempontból el vannak különítve a közszolgálati és a kereskedelmi tevékenységek?

A közszolgálati műsorszolgáltatók kereskedelmi tevékenysége körében mindenekelőtt a reklámértékesítést kell kiemelni.

Az Rttv. 24. § rendelkezései a közszolgálati műsorszolgáltató reklámidejét tekintve az alábbiak szerint rendelkezik:

(1) A közszolgálati műsorszolgáltatónál és a közműsor-szolgáltatónál a reklám időtartama egyetlen - bármiként számított - műsorórában sem haladhatja meg a hat percet. A napi műsoridő átlagában számított óránként a reklám időtartama nem haladhatja meg az öt percet.

(2) A reklám időtartamába a reklámtartalmú képernyőszöveg - kivéve a műsoridőn kívüli képernyőszöveget - megjelenítése is beleszámít.

(3) Közszolgálati műsorszolgáltatásban és a közműsor-szolgáltatásban reklám csak műsorszámok - összetett műsorszámokban az egyes műsorszámok - között tehető közzé. A sport- és más olyan közvetítésekben, amelyekben természetes szünetek vannak, a reklám a részek között és a szünetekben közzétehető.

(4) Közszolgálati műsorszolgáltató és a közműsor-szolgáltató műsorában alkoholtartalmú ital nem reklámozható. A közszolgálati műsorszolgáltató és a közműsor-szolgáltató műsorszámát nem támogathatja a fő tevékenysége szerint alkoholtartalmú ital előállítója és forgalmazója.

(5) A közszolgálati műsorszolgáltatásban és a közműsor-szolgáltatásban rendszeresen szereplő belső és külső munkatársak - a munkavégzésükre irányuló jogviszonyuktól függetlenül - sem képen, sem hangban nem jelenhetnek meg műsorszolgáltatónál reklámban, illetve politikai hirdetésben.

Az Mtv. Zrt éves reklámbevétele a becslések szerint – a műsorterjesztési költségeket nem számítva – a teljes finanszírozásának mintegy 12%-át teszi ki. A Magyar Rádió Zrt. esetében ez az arány kevesebb, mint a teljes finanszírozás egyenylcada. A Duna Televízió Zrt. reklámbevétele elhanyagolható.

- 2.5.2. Szükség van-e Ön szerint a kereskedelmi tevékenységek strukturális vagy funkcionális elkülönítésére, és ha igen, miért? Ön szerint melyek a strukturális illetve a funkcionális elkülönítés negatív vagy pozitív hatásai?

A Transzparencia irányelv nyomán a műsorszolgáltatási közleményben meghatározott követelményeket kielégítőnek tartjuk, újabb szeparációs kötelezettségek bevezetését nem látjuk szükségesnek.

- 2.5.3. Ön szerint javíthatóak lennének-e a jelenlegi műsorszolgáltatási közleményben ismertetett, a költségmegosztásra vonatkozó szabályok az országában szerzett tapasztalatok alapján? Ha igen, kérjük, szolgáltatson példákat a bevált gyakorlatokra. Ön szerint elégségesek a jelenlegi szabályok?

Elégségesnek tartjuk a közlemény jelenlegi megállapításait.

- 2.5.4. Az előbbi kérdésekre (2.5.1, 2.5.2, 2.5.3 adott válaszai alapján Ön szerint tartalmazzon-e a felülvizsgált műsorszolgáltatási közlemény e tekintetben további pontosításokat?

Nem tartjuk szükségesnek.

2.6. Arányossági vizsgálat – a túlkompensáció kizárása

- 2.6.1. Ön szerint tartalmazzon-e a műsorszolgáltatási közlemény a kompenzáció összegének megállapítására vonatkozó paraméterek tagállamok általi pontos meghatározására irányuló követelményt?

Legfeljebb ajánlás jelleggel, ilyen új követelmény bevezetését azonban nem tartjuk szükségesnek.

- 2.6.2. Ön szerint a műsorszolgáltatási közleményben jelenleg meghatározott követelmények elégséges pénzügyi stabilitást nyújtanak a közszolgálati műsorszolgáltatók számára? Vagy Ön szerint a jelenlegi szabályok a szükségesnél nagyobb mértékben korlátozzák a közszolgálati műsorszolgáltatók többéves pénzügyi tervezését?

Mindenképp olyan megközelítésre van szükség, amely megfelelő szabadságot biztosít ahhoz, hogy a közszolgálati médiaszolgáltatók költséghatékony módon, rugalmasan gazdálkodva legyenek képesek a közszolgálati feladataikat megvalósítani. Minden ezzel összefüggő korlátozást abból a szempontból kell értékelni, hogy az nem drágítja-e meg aránytalanul a közszolgálati feladatellátást, nem telepít-e rá indokolatlan adminisztratív többletterheket.

Ebben az összefüggésben helyesnek tartjuk a közlemény jelenlegi megközelítését, amely elismeri, hogy míg a bevételi oldalon a közszolgálati feladatok ellátására nyert finanszírozás és a kereskedelmi tevékenységből származó bevételek tisztán elválaszthatók, a kiadási oldalon ez már korántsem valósítható meg ilyen egyértelműséggel¹¹.

- 2.6.3. Milyen körülmények mellett indokolt, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatók a pénzügyi év végén megtartsák a többletet? Ön szerint

¹¹ műsorszolgáltatási közlemény 53.

bele kell-e foglalni az új műsorszolgáltatási közleménybe az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokról szóló határozat és keretszabály releváns rendelkezéseit (vö. az Indokolás részben található áttekintést és különösen az éves többletre vonatkozó 10 %-os határt)?

E ponton differenciált megközelítést javasolunk:

Amennyiben a többlet abból fakad, hogy a közszolgálati műsorszolgáltató feladatait a tervezettnél hatékonyabban látta el, és azt (i) a következő időszakban a közszolgálati feladataik ellátására fordítják, és (ii) meglétét a finanszírozás megállapítása során figyelembe veszik, nem kifogásolható, hogy a közszolgálati műsorszolgáltató azt megtarthassa.

Hasonlóképpen megengedhetőnek tartjuk tartalékok képzését a közszolgálati műsorszolgáltató által a műsorszolgáltatási közleményben foglaltaknak megfelelően végzett kereskedelmi tevékenység bevételéből.

Amennyiben azonban a többlet abból fakad, hogy a közszolgálati műsorszolgáltató valamely feladatát nem, vagy csak részben végezte el, feltétlenül indokoltnak tartjuk annak visszatérítését.

- 2.6.4. Milyen biztosítékokkal/korlátozásokkal kerülhetők el a verseny lehetséges, indokolatlan torzulásai? (Pl. közszolgálati feladatai keretében a közszolgálati műsorszolgáltató rendelkezzen-e továbbra is szabadon a 10 %-os rés felett, vagy ezt az összeget különítsék el meghatározott célokra? A tartalékokat így kizárólag előre meghatározott célokra/projektekre fordítanak. Tartós többletek esetében értékelje-e újból a tagállam a közszolgálati műsorszolgáltató pénzügyi igényeit?)

Tartós többlet kialakulását és fenntartását mindenképpen elkerülendőnek látjuk. Ez ugyanis annak lehet a jele, hogy a közszolgálati műsorszolgáltató nem használja fel a közönség érdekében azokat a forrásokat, amelyeket az állam erre a célra meghatároz. Ebben az összefüggésben a tartós többlet arra utal, hogy (i) az adott műsorszolgáltató nem látja el közszolgálati feladatait azon a szinten, amelyet az állam tőle elvár vagy (ii) a közszolgálati feladatok költségeinek számítási módszere hibás.

Erre tekintettel a többletet vagy meghatározott projektekre célszerű fordítani, vagy a következő finanszírozási időszak tekintetében forrásként igénybe venni.

- 2.6.5. Ön szerint a műsorszolgáltatási közlemény jelenlegi szabályai visszatárhathatják-e a közszolgálati műsorszolgáltatókat attól, hogy hatékonyságból eredő előnyöket realizáljanak? Ha igen, hogyan lehetne változtatni ezen a helyzeten? Országában milyen mechanizmusok működnek, melyek e tekintetben beváltak?

Magyarországon e kérdéskörben nem áll rendelkezésre elégséges tapasztalat.

- 2.6.6. Ön szerint milyen körülmények között és feltételek mellett engedhető meg a közszolgálati műsorszolgáltatóknak, hogy megtartsák a profitrészt?

Lásd a 2.6.3. pontra adott választ.

2.7. Arányossági vizsgálat – a közszolgálati misszió teljesítéséhez nem feltétlenül kapcsolódó piaci torzulások kizárása

- 2.7.1. Országában milyen mechanizmusok biztosítják a magánüzemeltetőknek, hogy felléphessenek a közszolgálati műsorszolgáltatók állítólagos versenyellenes magatartása ellen? Kérjük jelezze, hogy Ön szerint ezek a mechanizmusok elégséges és hatékony ellenőrzést biztosítanak-e. Annak eldöntése során, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatók túlkompenzálásban részesültek-e, figyelembe veszik a versenyellenes magatartásra (pl. árleszorításra) visszavezethető alacsonyabb bevételeket?

A tisztességtelen piaci magatartásról és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény hatálya kiterjed a közszolgálati műsorszolgáltatók esetleges versenyellenes magatartásának megítélésére is. Ennek során az eljárás a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) hatáskörébe tartozik.

Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy mindezidáig a magyar közszolgálati műsorszolgáltatókkal szemben nem indult ilyen okból eljárás.

- 2.7.2. A közszolgálati műsorszolgáltatók lehetséges versenyellenes magatartása (és különösen az állítólagos árleszorítás) tekintetében Ön szerint tartalmaz-e a műsorszolgáltatói közlemény arra vonatkozó követelményeket, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatók kereskedelmi tevékenységeik folytatásakor – a bizottsági döntéshozatali gyakorlattal összhangban – tartsák tiszteletben a piaci feltételeket, ideértve a megfelelő ellenőrzési mechanizmusokat is?

Egyetértünk a műsorszolgáltatói közlemény olyan kiegészítésével, amely a közszolgálati médiaszolgáltatók számára kimondja a piaci viszonyok tiszteletben tartásának kötelezettségét kereskedelmi tevékenységeik gyakorlása során.

Nem tartjuk indokoltnak azonban, hogy a közlemény ezen túlterjeszkedve konkrét intézményi megoldásokat is rögzítsen, illetve külön ellenőrző mechanizmus működtetését írja elő a tagállamoknak.

- 2.7.3. Ön szerint pontosításra szorul-e az árleszorítás észlelésére kidolgozott módszertan, illetve használhatók-e más, a műsorszolgáltatói közleményben jelenleg meghatározott módszertan helyett más tesztek is? Kérjük, említse meg az országában használt, a közszolgálati műsorszolgáltatók által követett ármeghatározást vizsgáló teszteket, melyek példát szolgálhatnak bevált gyakorlatokra.

A közlemény megítélésünk szerint megfelelően rögzíti az árleszorítással összefüggő vizsgálati szempontot és következtetéseket.

Figyelemmel arra, hogy Magyarországon ilyen természetű ügyben a GVH-nak még nem kellett eljárnia, ilyen tesztek alkalmazására Magyarországon még nem került sor.

- 2.7.4. Ön szerint tartalmazzon-e a műsorszolgáltatási közlemény pontosításokat a nagy közérdeklődésre számot tartó sportesemények közvetítési jogainak állami finanszírozására vonatkozóan? Ha igen, Ön szerint milyen további követelményeket tartalmazzon a műsorszolgáltatási közlemény és ezek hogyan kezelnék az állami finanszírozásból eredő potenciális versenyaggályokat? Vagy Ön szerint elegendő-e kizárólag az antitröszt szabályok szerint kezelni a versenyre gyakorolt azon káros hatásokat, melyek az ilyen jogok közszolgálati műsorszolgáltatók általi megvásárlására vezethetők vissza?

A nagy közérdeklődésre számot tartó sporteseményekkel összefüggésben mindenekelőtt annak tisztázását tartjuk szükségesnek, hogy ezek közvetítése mennyiben tekinthető egyáltalán közszolgálati feladatnak.

Az ilyen sportesemények rendszerint kereskedelmi tekintetben is rendkívül értékesek, és mint ilyenek, jelentős reklámhordozók. Ebből következik, hogy a kereskedelmi szegmens jobbra megoldja az ilyen sportesemények közvetítését. Ebben a tekintetben elégségesnek tartjuk a TVWF és az AMSz irányelv a közvetítési jogok gyakorlására vonatkozó szabályait, amelyek biztosítják, hogy a közönség meghatározó része valóban hozzá is férhessen az ilyen események közvetítéséhez.

Piaci kudarc hiányában nem látjuk szükségesnek, hogy az állam a közszolgálati intézményrendszerén keresztül ezeknek a közvetítési jogoknak a forgalmába beavatkozzon. Amennyiben közszolgálati műsorszolgáltató ilyen jogot szerez, az nagy valószínűséggel az általa végzett kereskedelmi tevékenység körében kezelendő.

Ennek értelmében a közszolgálati műsorszolgáltatás szerepét a sporttal összefüggésben a nagy érdeklődésre számot tartó, prémium sporttartalmak közvetítése mellett inkább (i) az egészséges életmódra nevelésben, a polgárok szabadidős sporttevékenységének elősegítésében, illetve (ii) az olyan sportesemények közvetítésében látjuk, amelyek természetüknél fogva nem jó reklámhordozók, ennél fogva a kereskedelmi szegmens számára nem vonzóak, viszont a nemzeti kultúra részét képezik (pl. a nemzeti válogatottak vagy nemzeti sportolók részvételével zajló alacsonyabb szintű versenyek, kevésbé látványos sportágak).

Ebben a tekintetben tehát – a közszolgálati rendszerinti hiányában – a prémium sportesemények közvetítését kereskedelmi tevékenységként értékelő vállalati versenyjog alkalmazását tartjuk célravezetőnek.

2.8. Egyéb kérdések

2.8.1. Ön szerint szükséges-e utalni a kisebb tagállamok nehézségeire?

Igen. (indoklását lásd alább)

2.8.2. Ön szerint melyek azok a tipikus nehézségek, melyekkel a kisebb tagállamok küzdenek, és ezeket hogyan lehet figyelembe venni?

Az Unió kisebb tagállamaiban működő közszolgálati műsorszolgáltatóknak lényegében ugyanazokat a feladatokat kell megvalósítaniuk, mint a nagyobb európai államokban működő társszervezeteiknek. A kisebb létszámú lakosságból fakadóan azonban e műsorszolgáltatók számára nagyságrendekkel kisebb források állnak rendelkezésre.

E helyzet következménye, hogy a kisebb országokban működő közszolgálati műsorszolgáltatók jóval kevésbé képesek hozzájárulni az adott társadalom közös információs szükségleteinek kielégítéséhez és az adott nemzeti kultúra ápolásához, holott esetükben erre éppen hogy fokozottabban lenne szükség.

Erre a problémára összességében egy európai közös kompenzációs mechanizmus bevezetése adhatna megoldást, amely – elismerve a kis országokban működő közszolgálati műsorszolgáltatók méretükből adódóan eleve hátrányos helyzetét – többletforrásokat garantálna számukra.

Fontosnak tartjuk e mellett az adminisztratív kötelezettségek terjedelmének az üzemmérethez igazodó meghatározását is. Megítélésünk szerint nem célravezető, ha a kisebb európai közszolgálati műsorszolgáltatókat a közösségi gyakorlat az állami támogatás kapcsán ugyanolyan terjedelmű adminisztratív és intézményi kötelezettségekkel terheli, mint a nagyobbakat. Ennek következtében ugyanis a kisebb közszolgálati médiaszolgáltatók feladatellátásának hatékonysága szükségtelen és aránytalan mértékben csökken.

3. ZÁRÓ MEGJEGYZÉSEK

3.1. Kérjük mutassa be, hogy Ön szerint a jelenlegi szabályok lehetséges módosításai milyen hatást gyakorolnának pl. az innovatív szolgáltatások fejlesztésére, és általánosabban az audiovizuális ágazatban a foglalkoztatásra és a növekedésre, a fogyasztók választási lehetőségére, az audiovizuális médiaszolgáltatások és más médiaszolgáltatások minőségére és hozzáférhetőségére, a médiapluralizmusra és a kulturális sokszínűsége.

Magyarországon az eddigiekben a közszolgálati feladatok ellátásának rendszere konfliktusoktól mentesen érvényesült. A közszolgálati műsorszolgáltatók tevékenységével összefüggésben a kereskedelmi rádiók, illetve televíziók nem indítottak eljárást, illetve nem éltek panasszal semelyik illetékes fórum (GVH, MeH, etc...) előtt.

Erre figyelemmel úgy látjuk, hogy a kérdésekből kibontakozó, összességében szigorúbb és részletesebb jövőbeni gyakorlat sem járna számottevő előnnyel a növekedés és a magyar audiovizuális szektor növekedése és versenyképességének fejlődése, illetve a kérdésben szerepeltetett többi szempont tekintetében.

Ugyanakkor szükségesnek látjuk, hogy a közlemény pontosítsa, illetve részletesebben értelmezze az állami támogatásokra vonatkozó szabályokat az újfajta (lekérhető, internetes) médiaszolgáltatások vonatkozásában. A közlemény ilyen értelmű pontosítása kétségkívül tisztább jogi környezetet teremtene az ilyen szolgáltatások piacán. Az állami beavatkozás lehetőségeinek és módjainak ilyen körvonalazása hozzájárulna ahhoz, hogy a szereplők ezeken a piacokon megfelelően képesek legyenek tevékenységeiket sokkal nagyobb biztonsággal tervezni. Ez mindenképp élénkítené a beruházási kedvet, és hozzájárulna a nagyobb választék kialakulásához.

- 3.2. Ön szerint a fent említett lehetőségek milyen mértékben teremtenek új adminisztratív terheket és az előírások betartásához kapcsolódó megfelelési költségeket?

A 3.1. kérdésre adott válaszban utaltunk arra, hogy a hazai médiapiacon jelenleg nem tapasztalhatók a közszolgálati műsorszolgáltatók finanszírozásának módjából, illetve a feladatmeghatározásból fakadó konfliktusok. Ebben az összefüggésben általában véve nem látjuk indokoltnak, hogy a műsorszolgáltatási közleményben jelenleg szereplő eljárásokhoz és szempontokhoz képest a Bizottság újakat határozzon meg.

- 3.3. Ön szerint a fent ismertetett lehetőségek jobb szabályozási keretet hoznak létre?

Lásd a 3.1. kérdésre adott választ.

- 3.4. Kérjük ismertesse, hogy Ön szerint az e kérdőívre épülő lehetséges módosítások pozitív hatásai miért (nem) ellensúlyozzák a negatív hatásokat.

Lásd a 3.1. kérdésre adott választ.